

HÅG H05 5300

HÅG

Figur 1

Miljøindikatorer

Fra råvareutvinning til HÅGs fabrikkport:

Global oppvarming:	61 kg CO ₂ -ekv.
Energiforbruk:	1206 MJ
Andel resirkulerte materialer:	37 %
Garantitid:	10 år

Informasjon om produktet:	Kontorarbeidsstol
Funksjonell enhet:	Sitteløsning, produsert og vedlikeholdt i 15 år.
Analyseomfang:	Denne miljødeklarasjonen omfatter produktets livssyklus fra råvareuttak til ferdig produsert sitteløsning, inkludert bruk og vedlikehold. Bruksfase er representert ved et bruksscenario i Syd-Tyskland. Scenarie for avhending er presentert.
Årstall for studien:	2007
Årstall for data:	Spesifikke data: 2006, Spesifikke databasedata: Sent 90-tall til 2006. (Se figur 5)
Antatt markedsområde:	Europa og U.S.A.
Kontaktperson:	Carl P. Aaser, Tlf: 22 59 59 10, e-post: carl@hag.no

NEPD nr: **036NO**

Godkjent i tråd med ISO14025, §8.1.4

Björn Swan

Gyldig til: 14.05.2013

Verifikasjon av data:

Uavhengig verifikasjon av data og annen miljøinformasjon er foretatt av seniorforsker Mie Vold i tråd med ISO14025, §8.1.3.

Mie Vold

Deklarasjonen er utarbeidet av:

Siv.ing. Guro Nereng

PCR:

Produktkategorieregler for sitteløsning (Seating, 2005)

PCR godkjent av EPD-stiftelsens Verifikasjonskomité

Om EPD:

EPDer fra andre programoperatører enn Næringslivets Stiftelse for Miljødeklarasjoner er nødvendigvis ikke sammenlignbare.

Informasjon om produsent:

HÅG asa

Fridtjof Nansens vei 12

Postboks 5055, Majorstuen

0301 OSLO

Org.nr.: NO-928902749

ISO 14001-sertifisert hos Dovre Sertifisering (NO-S-0000016)

Miljøstyringssystemet inkluderer prosedyrer for innsamling av LCA-data og utvikling av EPD.

Produktspesifikasjon

Tabell 1

	Masse kg/sitteløsning	Andel %	Inkludert i analysen	Andel fra leverandører med sertifisert miljøstyringssystem*	Andel komponenter med miljø-deklarasjon*	Systemgrenser (se siste side for mer informasjon)	Farlig innhold
Stål	9,2	39 %				A-G	Stolen møter følgende minimum- utslippskrav i Greenguards avgassings-sertifisering: Formaldehyd: < 0.025 ppm (< 0.03 mg/m ³) (Greenguard certificate). Innhold av bromerte flammehemmere og tungmetaller har ikke vært mulig å kartlegge. Ved HÅGs produksjon er disse stoffene ikke detektert.
Aluminium	4,7	20 %				A-G	
Andre metall	0,13	0,5 %				A-G	
PUR	1,3	5,5 %				A-G	
Plast	3,8	16 %				A-G	
PVC	0,003	0,01 %				A-G	
Tekstil	0,31	1,3 %				A-G	
Bølgepapp	2,4	10 %				A-G	
Diverse	1,5	6,4 %				A-G	
Totalt	23,4	100 %	99,0 %	63,8 %	0,02 %		

* I % av analysert masse, inn til montasjeavdelinga ved HÅG

Ressursforbruk

Materialressurser

Tabell 2

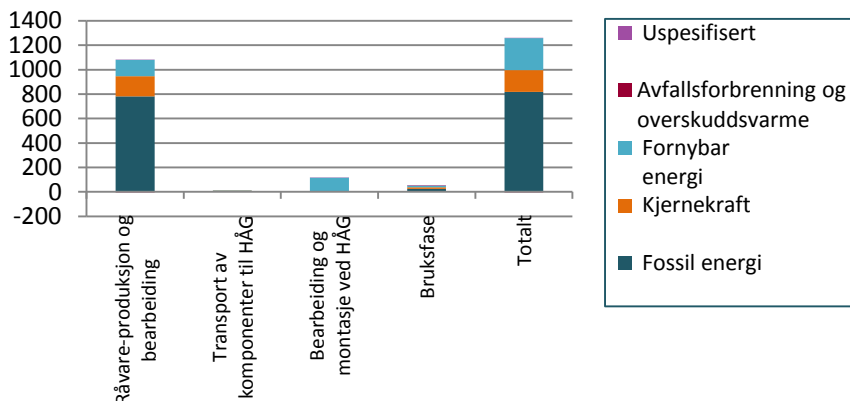
Materialressurser		Enhet	Råvare- produksjon og bearbeiding	Transport av komponenter til HÅG	Bearbeiding og montasje ved HÅG	Bruksfase	Totalt	Kommentarer
Resirkulerte, fornybare ressurser	Resirkulert papir/papp	kg/sitteløsning	0,60			0,02	0,61	
	Resirkulert tekstil	kg/sitteløsning	0,072			0,07	0,14	
Nye, fornybare ressurser	Vann	kg/sitteløsning	2 385	0,9	28,71	133	2 548	Inkludert prosess- og kjølevann. Ikke inkludert turbinvann.
	Biomasse som råvare	kg/sitteløsning	1,0	1,1E-04	6,9E-04	0,011	1,0	
Resirkulerte, ikke fornybare ressurser	Resirkulert stål	kg/sitteløsning	4,1				4,1	
	Resirkulert aluminium	kg/sitteløsning	3,6				3,6	
	Resirkulert kobber	kg/sitteløsning	6,0E-04				6,0E-04	
	Resirkulert plast	kg/sitteløsning	0,35			0,016	0,35	
Nye, ikke fornybare ressurser	Jern	kg/sitteløsning	7,9	1,4E-03	1,1E-02	4,3E-03	7,9	
	Bauxitt	kg/sitteløsning	1,4	2,6E-06	2,8E-03	1,2E-03	1,4	
	Kalkstein	kg/sitteløsning	2,8	1,7E-03	4,0E-02	0,024	2,9	
	Mineraler, sand og stein	kg/sitteløsning	8,0	6,0E-03	3,4E-02	0,053	8,1	
	Kopper (i malm)	kg/sitteløsning	9,4E-03	2,8E-06	1,3E-04	3,6E-04	9,9E-03	
	Kull som råvare	kg/sitteløsning	4,9E-03		4,7E-03	2,8E-04	9,9E-03	
	Olje som råvare	kg/sitteløsning	3,3		4,9E-04	2,1E-03	3,3	
	Naturgass som råvare	kg/sitteløsning	1,3		1,1E-05	1,6E-03	1,3	
Uspesifisert		kg/sitteløsning					1,0	Vann er ikke med i denne beregningen for at den skal være mer nøyaktig
		%					2,8	
Sum		kg/sitteløsning					35,7	Alle ressurser bortsett fra luft og vann

Landareal og vannressurser

Landareal er ikke kartlagt. Oversikt over vannforbruk finnes i Tabell 2.

Energiressurser

Figur 2.
Prosentvis fordeling av
energibærere, totalt og per
stadium.

Tabell 3. Energiforbruk fordelt på energibærer og livsløpsfaser.

Energiressurser		Enhet	Råvare- produksjon og bearbeiding	Transport av komponenter til HÅG	Bearbeiding og montasje ved HÅG	Bruksfase	Avhending	Totalt	Kommentarer
Fossil energi	Kull	MJ/sitteløsning	300	0,13	0,260	8,6	Se avsnitt "Behandling av avfall fra sluttprodukt"	309	Inkludert lignitt
	Olje	MJ/sitteløsning	216	9,0	1,35	6,8		233	
	Naturgass	MJ/sitteløsning	263	0,15	1,075	7,8		272	
	Torv	MJ/sitteløsning	3,6	-	1,7E-03	0,6		4,2	
	Svovel	MJ/sitteløsning	0,15	1,2E-07	4,9E-05	2,6E-04		0,15	
Kjernekraft		MJ/sitteløsning	162	0,16	0,324	15		178	
Fornybar energi	Biomasse	MJ/sitteløsning	29	8,5E-04	0,012	3,7		33	
	Vannkraft	MJ/sitteløsning	103	0,11	114	7,4		224	
	Vindkraft	MJ/sitteløsning	3,0	-	6,6E-03	0,4		3,4	
	Solenergi	MJ/sitteløsning	0,014	-	7,8E-05	1,3E-03		0,015	
	Jordvarme	MJ/sitteløsning	0,16	-	-	4,3E-07		0,16	
Diverse	Avfallsforbrenning og overskuddsvarme	MJ/sitteløsning	-3,4	-	-	0,60		-2,8	
Uspesifisert		MJ/sitteløsning	2,2	-	1,1E-02	0,38		2,6	Inkludert eventuell bruk av energi med hydrogen som energibærer
Totalt		MJ/sitteløsning	1 079	9,5	117	51		1 257	

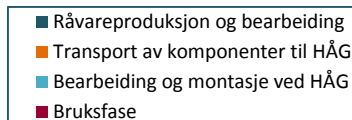
Forbruket er beregnet ut fra NordPool-mixen for el. i de nordiske landene (unntatt hvis virksomhetene kjøper sertifisert fornybar elektrisitet).

Utslipp og miljøpåvirkninger

Miljøpåvirkninger

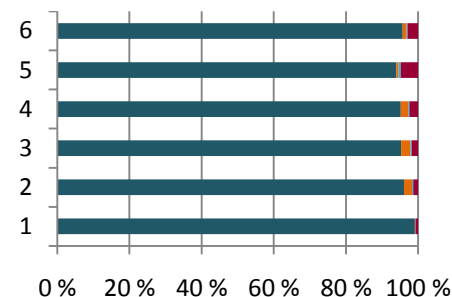
Tabell 4

	Indikator	Enhet	Til fabrikkport	Bruksfase
1	Globalt oppvarmingspotensial, 100 år	kg CO ₂ -ekv/sitteløsning	61	1,8
2	Ozonnedbrytingspotensial	kg CFC-11-ekv/sitteløsning	2,3E-06	1,2E-07
3	Forsuringspotensial	kg SO ₂ -ekv/sitteløsning	0,27	6,6E-03
4	Fotokjemisk oksidasjonspotensiale	kg eten-ekv/sitteløsning	0,034	6,2E-04
5	Eutrofieringspotensiale	kg fosfat-ekv/sitteløsning	0,042	5,6E-04
6	Tungmetaller, EI 95	kg Pb-ekv/sitteløsning	1,1E-03	8,2E-06

Prosentvis fordeling per livsløpsfase av miljøpåvirkning

Figur 3

Avfall og største utslipp på vektbasis

Tabell 5

Utslipp	Enhet	Råvareproduksjon og bearbeiding	Transport av komponenter til HÅG	Bearbeiding og montasje ved HÅG	Bruksfase	Avhending	Totalt	Kommentarer
Utslipp til luft	CO ₂ (fossil)	kg/sitteløsning	51,9	0,69	1,6E-01	1,7	Se avsnitt "Behandling av avfall fra sluttprodukt"	54
	CH ₄	kg/sitteløsning	0,21	1,1E-04	3,2E-04	3,3E-03		0,21
	N ₂ O	kg/sitteløsning	1,5E-03	1,4E-03	8,0E-06	5,4E-05		1,5E-03
	NO _x	kg/sitteløsning	0,126	7,3E-03	8,2E-04	3,0E-03		0,137
	SO _x	kg/sitteløsning	0,162	1,5E-03	5,4E-04	4,2E-03		0,168
	VOC	kg/sitteløsning	2,0E-02	1,3E-03	7,1E-05	6,5E-04		0,022
	CO	kg/sitteløsning	0,390	2,8E-03	3,1E-04	1,1E-03		0,394
	Dioksin	kg/sitteløsning	7,3E-11	3,3E-14	4,4E-14	2,5E-12		7,5E-11
Utslipp til vann	Vann til avløp	kg/sitteløsning	31,39	-	23,00	0,019	54,409	
	KOF	kg/sitteløsning	0,218	2,1E-01	3,7E-04	6,5E-04	2,2E-01	
	Tot-N	kg/sitteløsning	1,1E-02	6,7E-07	4,7E-06	1,4E-05	1,1E-02	
	Tot-P	kg/sitteløsning	4,4E-03	3,6E-07	1,3E-05	4,2E-06	4,4E-03	
	Dioksin	kg/sitteløsning	2,1E-11	-	-	6,8E-20	2,1E-11	
Avfall	Avfall til materialgjenvinning	kg/sitteløsning	1,15	-	1,34	0,032	2,52	Inkludert gjenbruk
	Avfall til energigjenvinning	kg/sitteløsning	0,28	-	0,25	0,026	0,55	
	Avfall til forbrenning	kg/sitteløsning	0,046	-	-	2,7E-06	0,046	Uten energigjenvinning
	Avfall til deponi	kg/sitteløsning	4,59	-	9,7E-03	5,7E-02	4,65	
	Spesialavfall	kg/sitteløsning	0,60	3,7E-05	1,0E+00	3,2E-03	1,61	Inkludert radioaktivt avfall og slagg/aske.
	Annet avfall	kg/sitteløsning	0,81	4,4E-03	1,1E-02	3,8E-03	0,83	Uspesifisert avfall

Under "Bearbeiding og montasje ved HÅG" ligger også utslipp som er knyttet til produksjon av den energien som brukes i HÅGs produksjon.

Tilleggsinformasjon

Miljødeklarasjonen er utarbeidet på bakgrunn av produktkategorireglene (PCR) for produktkategorien sitteløsninger (2005). Denne deklarasjonen oppfyller de krav som stilles i de relevante produktkategorireglene.

Møbelets levetid er i henhold til PCR satt til 15 år. Møbelet vil normalt ha lengre teknisk levetid enn dette. HÅG gir 10 års garanti mot fabrikkasjonsfeil på alle sitteløsningene for bruk inntil 8 timer pr dag.

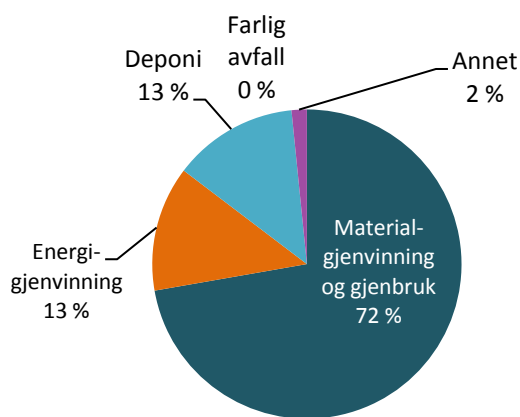
HÅG er opptatt av at miljø skal være en viktig del av virksomheten og har fokus på hele verdikjeden for produktet. HÅG er ISO 14001-sertifisert og EMAS-registrert og har avgassingscertifisert en rekke stoler gjennom sertifiseringsorganet Greenguard.

HÅG ønsker å bruke resirkulerte og resirkulerbare materialer i alle sine produkter, og har fokus på valg av materialer og innholdet i disse. HÅG tilstreber å ikke bruke PVC eller krom i sine nye produkter.

HÅG tar gamle kontorstoler, uansett merke, i retur ved kjøp av nye sitteløsninger. "Take back"-systemet skal også sikre at ingen HÅG-stoler havner på deponi.

Stolen er konstruert for lang levetid ved at mekaniske slitasjedeler og trekk enkelt kan skiftes. Etter endt livsløp er det lagt opp til at stolen enkelt skal kunne dekomponeres i rene materialklasser for resirkulering. Alle større plastdeler er merket i henhold til ISO 11469.

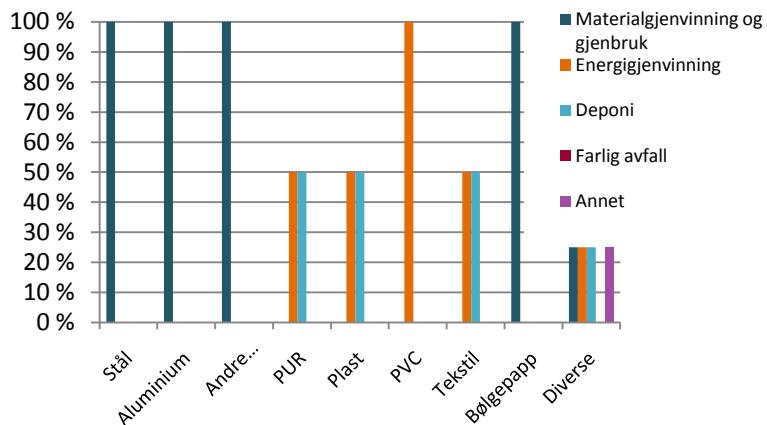
Behandling av avfall fra sluttprodukt

Figur 4: Sannsynlig avfallsbehandling for HÅG H05 5300

HÅG har fokus på konstruksjoner som letter demontering og gjenvinning, bl.a. ved å bruke minst mulig lim og innstøping i sine produkter.

Alle plastdeler er merket og kan resirkuleres. Per i dag antas det at plastmateriale går til energi-gjenvinning og deponi. Ingen komponenter kan oppfattes som farlig avfall.

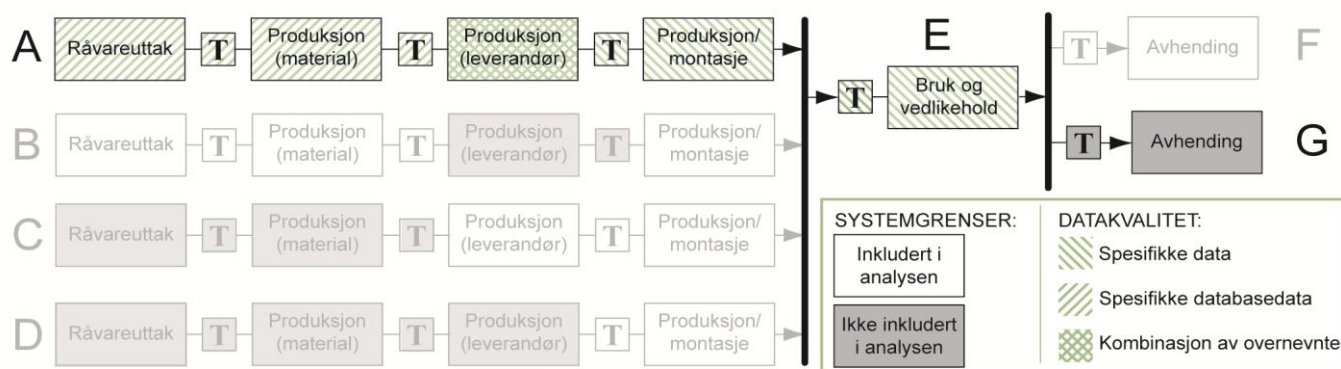

Figur 5: Sannsynlig avfallsbehandling for materialer i en kontorstol

Sitteløsningen har en teknisk levetid som overstiger vedlikeholdstiden i funksjonell enhet (15 år). De fleste stolene blir derfor gjenbrukt av nye eiere. Når sitteløsningen til slutt ender i det norske avfallssystemet, blir konstruksjonen destruert og de ulike materialene blir separert.

Gitt det norske avfallssystemet vil 73% av materialene gå til material-gjenvinning og gjenbruk, mens **andelen resirkulerbare materialer i sitteløsningen er 98%**.

Metodiske beslutninger

Figur 5: Systemgrenser og datakvalitet.

Allokeringsregler:

- Ved bruk av jomfruelige materialer er utslipp og energibruk knyttet til utvinning og produksjonsprosesser inkludert.
- Der resirkulerte materialer er brukt i produktet er utslipp og energibruk knyttet til resirkuleringsprosessen inkludert.
- Utslipp fra forbrenning er allokert til det produktsystemet som utnytter energien.
- Utslipp fra forbrenning av avfall uten energigjenvinning er allokert til det produktsystemet der avfallet oppstår.
- Ved fler-output-prosesser hos underleverandørene er allokering basert på massebalanse da dette har vært konsekvent lettest å oppdrive fra underleverandører.

Energi:

- Alle utslipp og forbruk av ressurser knyttet til produksjon av energibærere som inngår i analysen er inkludert. Det er brukt litteraturdata for dette.
- Forbruket er beregnet ut fra Nordpoolmixen for elektrisiteten i de nordiske landene, med unntak for de bedriftene som kjøper sertifisert fornybar elektrisitet.

Systemgrenser:

Se figur 5 og tabell 1. Transport oppstrøms er inkludert i "Produksjon (material)".

Bruksfasen:

Bruksfase er representert ved et bruksscenarie i Syd-Tyskland. Inkludert er transport til kunde, støvsuging av tekstiler annenhvert år og tekstilutskifting én gang i løpet av vedlikeholdstiden. Vask av metall og plast er ikke inkludert. PCRen gir ikke detaljerte retningslinjer for hva som skal inkluderes i bruksfasen. Antagelser er gjort med bakgrunn i erfaringer fra kontorbedrifter.

Referanser

Greenguard-sertifikat :

<http://www.greenguard.org/DesktopModules/GGCertificationPrint.aspx?productid=2791>

The Norwegian EPD Foundation (2005): *Product-Category Rules (PCR) for preparing an Environmental Product Declaration (EPD) for product group Seating*

ISO 14040:2006, *Miljøstyring - Livsløpsvurdering - Prinsipper og rammeverk*

ISO 14044:2006 *Miljøstyring - Livsløpsvurdering - Krav og retningslinjer.*

ISO 14025:2006, *Miljømerker og deklarasjoner - Miljødeklarasjoner type III - Prinsipper og prosedyrer.*

Nereng, G. og Modahl, I. (2007): STØ-rapport, OR 23.07: "Livsløpsdata for sitteløsninger fra HÅG. Bakgrunnsdata for miljødeklarasjoner (EPD) av seks sitteløsninger"